

Õpilased saavad astuda teadlase kummikutesse

Tartu ülikooli Eesti mereinstituudi vanemteadur Helen Orav-Kotta juhendab töövarjulisi, kuidas rannikumerest proove koguda

Liina Vakraõm

Tänavu suvel sai üheksa loodus- ja teadushuvilist noort võimaluse saata eri valdkondade teadureid töövarjuna nende igapäevatoos, et näha, mida põnevat teadusastutustes nii välitöödel, laboris kui ka hoidlates tehakse. Kõik osalenud 14–19-aastased töövarjulised õpivad UNESCO ühendkoolide võrgustiku „Läänemere“ projektiga liitunud koolides, mis korraldab igal aastal rahvusvahelist Läänemere-teemalist veebiviktoriini. Selle võitjad saavad valida kõige huvipakkuma teaduri, kelle juurde päevaks või kaheks minna.

Töövarjupäevi on korraldatud juba neli aastat. Sel suvel käidi näiteks Saaremaal Harilaiul, Tallinna lähel ja Tartus rahvusarhiivis. Töövarjupäevad on mõeldud selleks, et noored saaksid paremini mõista Eesti teadlaste igapäevatood, rakendada koolis õpitut ja mõelda akadeemilisele karjäärivalikule.

„Loodetavasti saavad mõned neist teaduspisiku ja kaaluvad pärast kooli lõpetamist vastava eriala õppi-

mist. Või hoopis leiavad endale huvitava teema kooli uurimistööks. Ka sel aastal ootab novembris toimuva Läänemere veebiviktoriini parimaid ainulaadne võimalus minna töövarjupäevale enda valitud teadlase juurde. Seega ootame uusi teadushuvilisi noori osalema ja teadusastutusi neid võõrustama,“ võtab tulevased plaanid kokku kõnealuse projekti koordinaator Maria Ivanova.

Mõned osalenud õpilastest näevad end peale töövarjukogemust hea meelega teadusastutuses töötamas, osa tunneb huvi pigem mõne kõrvaleriala vastu. Teaduritöö positiivsete kogemustena mainitakse ka võimalust õues liikuda, ringi reisides Eesti loodust näha ning rakendada ajakohaseid tehnoloogiavahendeid, mis on kõigile jätnud sügava mulje.

Juba aastaid „Läänemere“ projekti kaudu töövarje võõrustanud geograaf ja ökoloog Are Kont usub, et peagi üldhariduskooli lõpetavale noorele inimesele on see hea võimalus kogeda, mida eri valdkondade teadlased uurivad.

„Meil on seni olnud töövarjud kolmel aastal ja kõigil kordadel on nende-

ga koos tegutsemine olnud, vähemalt meile, väga tore. Nad on koos meiega teinud mõõtmisi, nii diferentsiaalse kohamäärangusüsteemi kui georadariga, aidanud teha kaeve- ja puurimistöid, sõitnud paadiga merel abilistena ning loodetavasti ka üht-teist õppinud. Nad on olnud huvitatud meie tegemiste eesmärkidest, oleme neile hea meelega jutustanud kõrgkoolis õppimisest, järgnevast kraadiõppesest ning teadlase elust. Minu arvates on töövarjundus igati tervitatav noorte ettevalmistamisel iseseisvaks eluks. Üks mu kolleeg on kõigil kordadel enne lahkuminekut saanud töövarjudele täiesti siiralt öelda, et tervitage oma vanemaid, kes on teid nii hästi kasvatanud!“ räägib Are Kont.

Oma muljeid ja kogemusi jagavad õpilased ise.

Heleriin, Tartu ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituudi geoloogia peaspetsialisti Kairi Põldsaare töövari: „Sain teada, et geoloogi töö on väga oluline ja mitmekülgne. Palju on tööd arvutis, näiteks erinevate jooniste tegemisel, kuid käiakse ka välitöödel ja töötatakse

Geoloog Kairi Põldsaar (vasakul) ja töövari Heleriin

se laboris, kus töödeldakse kive, et neid saaks edasiste uuringute jaoks kasutada. Sain kasutada mikroskoopi ja kivilõikuriga kive lõigata ning neid õigesti käsitsi lihvida. Mulle meeldib geoloogi töö mitmekülgsus ja vaheldus, eriti aga praktiline osa, tahaksin millalgi välitöödele kaasas minna. Tahan tulevikus minna ülikooli mingit loodusala õppima ning nüüd on geoloogia kindlasti üks valikutest.“

Töövari Lii, meremuuseumi sadamakaaptan Lauri Väinsalu ja teadur Priit Lätti (paremal)

Lii, Eesti meremuuseumi teaduri Priit Lätti töövari: „Jäin väga rahule, et sain näha selle ameti eri külgi ja telgitaguseid ehk milline arheoloogide töö sees ja õues välja näeb. Näiteks milliseid sonde on olemas, kuidas neid kasutada, aga ka seda, kuidas pannakse kokku näitust. Väga põnev oli kuulata kõike seda, mida avalikus tavaliselt arheoloogi töö kohta ei kuule! Sain juhtida sondi ja natuke ka kaatrit, see meeldis mulle väga. Kahjuks ma ilmselt ei näe ennast sellel alal töötamas, kuid tunnen, et tahaksin aidata sel alal töötavaid inimesi, näiteks luua uuringuteks uusi tehnoloogiaid või muud sellist. Saada selline võimalus on väga vägev! Ameti telgitaguste nägemine muudab ameti enda palju põnevamaks.“

Töövari Anette ja rahvusarhiivi personalijuht Sigrit Mahla (paremal)

Anette, rahvusarhiivi kogumis- ja säilitusosakonna töövari: „Sain teada, kui oluline koht on rahvusarhiiv. Selles säilib suur osa Eesti ajaloost. Kogumisosakonnas korrasatakse ning märgistatakse info, et seda oleks hõlpsam leida, säilitusosakonnas vajadusel ka taastatakse dokumente. Sain kogumisosakonnas õppisin, kuidas lagunenud arhiivvaali taastada. Mulle väga meeldis nii kogumis- kui ka säilitusosakonna töö, eriti säilitusvaldkond, kuna seal oli võimalik vanu asju vähemalt osaliselt taastada. Ma ei välista, et tulevikus on minu töökoht nimelt rahvusarhiivis.“

Keskonnaagentuuri spetsialistid Jaan Tammepõld (vasakul), Bärbel Vandel (keskel) ja nende töövari Helena

Helena, keskkonnaagentuuri hüdroloogia ja ilmavaatluste osakonna töövari: „Võõrustajad jagasid rohkelt informatsiooni, kuidas käib jõgede veetaseme ja vooluhulga mõõtmine eri seadmetega. Samuti räägiti tegevustest kontori poolel ning miks jõgede veetaseme ja voolutugevuse hindamine üldse oluline on. Sain ise jälgida välitööde mõõtmisi ning mõõta veetemperatuuri ja veetaset. Ma ei näe ennast tulevikus just kindlasti hüdroloogia alal töötamas, kuid ma tean nüüd täpsemalt, mida ma selles töös väärtustan, ja kuhu edasi liikuda.“

Töövarjude juhendaja geökoloog Hannes Tõnisson rannikut vaatlemas

Mona, Tallinna ülikooli ökoloogia keskuse vanemteadurite Are Kondi ja Hannes Tõnissoni töövari: „Tahtsin töövarjupäeval osaleda, sest see aitab mul ilmselt otsustada, milline mu tulevik välja näeb. Are ja Hannes alati seletasid arusaadavalt ja loogiliselt, kui millegi kohta pärisin, ega pannud pahaks, kui esitasin mõne rumala küsimuse. Nendega oli lihtne igasugustest teemadest rääkida, kuna nende teadmised olid laialdased. Sain teada, kuidas tekivad rannavallid, kuidas määratakse liivatera vanust, kuidas rannajoon ja selle profiil on aastate jooksul tekkinud ja kujunenud ning kuidas neid jäädvustada. Õppisin kasutama georadarit ja diferentsiaalset kohamäärangusüsteemi. Mulle meeldis, et sain ise valida, mida teha või kelle tööd jälgida, tänu sellele sain laialt teadmisi erinevate teadurite töö sisust.“

„Läänemere“ projekti elluviijad tänavad kõiki töövarjupakkujaid. Aitäh, Tallinna tehnikaülikooli meresüsteemide instituudi professor Urmas Lips, Tallinna ülikooli ökoloogia keskuse vanemteadurid Are Kont ja Hannes Tõnisson, Tartu ülikooli Eesti mereinstituudi vanemteadur Helen Orav-Kotta, MTÜ Mondo projektijuhid Viktoria Lepp ja Meelis Niine, keskkonnaagentuuri hüdroloogia ja ilmavaatluste osakond, Tartu ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituudi peaspetsialist Kairi Põldsaar, Eesti meremuuseumi teadur Priit Lätti ja rahvusarhiivi kogumis- ja säilitusosakond. ■

Liina Vakraõm (1989) on Tartu loodusemaja ja selle koordineeritavate võrgustike „Rohelise kooli“ programmi ja UNESCO ühendkoolide võrgustiku „Läänemere“ projekti kommunikatsioonispetsialist.